

2026-2027

Faculteit der Archeologie

Regels en richtlijnen van de examencommissie van de opleidingen Archeologie

zoals bedoeld in 7.12b lid 3 van de WHW

Volgens dit artikel stelt de examencommissie regels vast over de uitvoering van de taken en bevoegdheden die wettelijk aan de examencommissies zijn toegekend en de maatregelen die de examencommissie in dat verband kan nemen. De regels moeten passen binnen het kader van de vastgestelde model Onderwijs- en examenregeling Universiteit Leiden (OER).

Vastgesteld op 24 augustus 2026

Hoofdstuk 1 Algemene bepalingen

Artikel 1.1 Toepasselijkheid

- 1.1.1 Deze regels zijn vastgesteld door de examencommissie en van toepassing op de tentamens en examens van de opleidingen Archeologie, Archaeology (MA, MSc en RMA) van de Universiteit Leiden, hierna te noemen de opleiding.
- 1.1.2 Deze regels en richtlijnen worden in het Nederlands en Engels vastgesteld. Als er onverhoopt verschillen zijn tussen de beide versies, is de Nederlandse versie leidend.

Artikel 1.2 Begripsbepaling

AI-software	Artificiële of kunstmatige intelligentie (AI) is de mogelijkheid van een machine om mensachtige vaardigheden te vertonen zoals redeneren, leren, plannen en creativiteit. ¹ Vormen van AI-software zijn onder meer virtuele assistentie, software voor beeldanalyse, zoekmachines, systemen voor spraak- en gezichtsherkenning, (zelflerende) applicaties die zelfstandig in staat zijn om bestaande of nieuwe verbanden en/of patronen te ontdekken in (big)data en zelfstandig beslissingen te nemen, AI-chatbots (zoals ChatGPT, Copilot, Gemini, Claude, Perplexity, Mistral, DeepSeek) en andere Large Language Models;
Generatieve AI	Generatieve AI (GenAI) is een vorm van kunstmatige intelligentie waarbij, op verzoek van een gebruiker (het zogenaamde ‘prompten’), complexe algoritmes worden ingezet om nieuwe content te genereren zoals tekst, afbeeldingen, computercode of video’s;.
Tentamen	een onderzoek naar de kennis, het inzicht en de vaardigheden van de student met betrekking tot een bepaalde onderwijseenheid, alsmede de beoordeling van de uitkomsten van dat onderzoek (overeenkomstig artikel 7.10 van de wet). Het onderzoek kan zowel schriftelijk, mondeling als digitaal, of een combinatie hiervan, plaatsvinden. Een tentamen kan uit meerdere deeltentamens bestaan. Uitsluitend aan een tentamen zijn studiepunten verbonden. Het onderzoek wordt uitgevoerd conform de door de examencommissie bepaalde werkwijze voor de kwaliteitsborging van tentamens en examens;
Deeltentamen:	beoordelende toets van kennis, inzicht en vaardigheden ter toetsing of de leeruitkomsten behorende bij een vak zijn behaald. Een tentamen kan uit een of meerdere onderdelen of praktische oefeningen bestaan. De onderlinge weging is vastgelegd in de OER en de Studiegids;
OER:	de door het faculteitsbestuur vastgestelde Onderwijs- en examenregeling van de opleiding;
Praktische oefening:	een praktische oefening als (onderdeel van) een tentamen of examen als bedoeld in artikel 7.13, tweede lid, onder d van de wet, in één van de volgende vormen: - het maken van een scriptie/eindwerkstuk/afstudeerverslag/afstudeerproject - het maken van een werkstuk of een proefontwerp, - het uitvoeren van een onderzoekopdracht, - het deelnemen aan veldwerk of een excursie, - het doorlopen van een stage, of - het deelnemen aan een andere onderwijsleeractiviteit die gericht is op het verwerven van bepaalde vaardigheden;

¹ <https://www.europarl.europa.eu/topics/nl/article/20200827STO85804/wat-is-artificiele-intelligentie-en-hoe-wordt-het-gebruikt>

Surveillant:	degene die door of namens het faculteitsbestuur is belast met het feitelijke toezicht, zowel fysiek als digitaal, met proctoring, op de orde, zowel fysiek als online, tijdens een tentamen;
Eerste beoordelaar:	de examiner die (als eerste) de scriptie/het eindwerkstuk/het afstudeerverslag begeleidt, leest en beoordeelt;
Tweede beoordelaar:	de examiner die (als tweede) de scriptie/het eindwerkstuk/het afstudeerverslag leest en beoordeelt;
Derde beoordelaar:	door de examencommissie aangewezen derde examiner in geval eerste en tweede beoordelaar niet tot één oordeel over de scriptie/het eindwerkstuk/het afstudeerverslag kunnen komen;
Fraude:	voor de nadere bepaling van fraude wordt verwezen naar artikel 7.1.1, zie tevens het artikel 7.12b WHW;
Wet:	wet op het Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek WHW

Voor het overige hebben de begrippen de betekenis die de WHW of de OER daaraan verbindt.

Hoofdstuk 2 Taken en werkwijze van de examencommissie

Artikel 2.1 Voorzitter, en secretaris en extern lid

- 2.1.1 De examencommissie heeft een voorzitter en een plaatsvervangend voorzitter.
- 2.1.2 Aan de examencommissie kan een ambtelijk secretaris worden toegewezen.
- 2.1.3 De examencommissie heeft een extern lid. Deze is de toetsdeskundige van de examencommissie.

Artikel 2.2 Taken en bevoegdheden van de examencommissie

- 2.2.1 De examencommissie is het orgaan dat de opdracht heeft op objectieve en deskundige wijze vast te stellen of een student voldoet aan de voorwaarden die de onderwijs- en examenregeling stelt ten aanzien van kennis, inzicht en vaardigheden die nodig zijn voor het verkrijgen van een graad.
- 2.2.2 Onverminderd de wet en de daarop gebaseerde regelgeving heeft de examencommissie voorts in ieder geval tot taak:
 - I. Algemene taken:
 - a. het borgen van de kwaliteit van de tentamens en examens;
 - b. het borgen van de kwaliteit van de organisatie en de procedures rondom tentamens en examens;
 - c. in de bacheloropleiding het namens het faculteitsbestuur uitbrengen van het (bindend) studieadvies als bedoeld in artikel 7.8b van de wet én de Regeling Bindend Studieadvies Universiteit Leiden;
 - d. In de bacheloropleiding, de premaster, de educatieve module en in de masteropleiding het namens het College van Bestuur uitbrengen van het besluit studievoortgang aan studenten met een verblijfsvergunning als bedoeld in het Vreemdelingenbesluit 2000 én de Regeling studievoortgang studenten met een verblijfsvergunning voor studie Universiteit Leiden;
 - e. het jaarlijks opstellen van een verslag van haar werkzaamheden voor het faculteitsbestuur;
 - II. Opleidingsprogramma en examen:
 - a. het door de meest daarvoor in aanmerking komende examencommissie verlenen van toestemming aan een student om een door die student samengesteld programma als bedoeld in artikel 7.3j van de wet te volgen, waarvan het examen leidt tot het verkrijgen van een graad, waarbij de examencommissie tevens aangeeft tot welke opleiding van de instelling dat programma wordt geacht te behoren voor de toepassing van deze wet;
 - b. het goedkeuren in individuele gevallen van de keuze van onderwijseenheden die tot de opleiding behoren;
 - c. het vaststellen, voor zover het faculteitsbestuur dat heeft bepaald als voorwaarde voor het afleggen van examens of onderdelen daarvan, dat het bewijs is geleverd van voldoende beheersing van de Nederlandse taal voor het met vrucht kunnen volgen van het onderwijs door degene aan wie vrijstelling is verleend van de vooropleidingseis als bedoeld in artikel 7.24 van de wet op grond van het bezit van een buiten Nederland afgegeven diploma, dan wel in geval vrijstelling is verleend van de toegangseis voor de postpropedeutische fase van de opleiding;
 - d. het uitreiken van een getuigschrift en een supplement uitgereikt als bedoeld in artikel 7.11, vierde lid, van de wet ten bewijze dat het examen met goed gevolg is afgelegd;
 - e. het afgeven van een verklaring waarin in elk geval de tentamens zijn vermeld die door betrokkene met goed gevolg zijn afgelegd in geval een student meer dan een tentamen met goed gevolg heeft afgelegd doch aan wie geen getuigschrift als bedoeld onder d. kan worden uitgereikt;

III. Tentamens en vrijstellingen:

- a. het vaststellen van richtlijnen en aanwijzingen binnen het kader van de onderwijs- en examenregeling om de uitslag van tentamens en examens te beoordelen en vast te stellen (onder meer de zak-slaagregeling);
- b. het verlenen van vrijstelling voor het afleggen van één of meer tentamens op een van de gronden die zijn vermeld in de onderwijs- en examenregeling;
- c. het in voorkomende gevallen verlengen van de in de onderwijs- en examenregeling bepaalde geldigheidsduur van met goed gevolg afgelegde tentamens;
- d. het in bijzondere gevallen bepalen of een tentamen mondeling, schriftelijk, digitaal, fysiek of op een andere wijze wordt afgelegd, in afwijking van hetgeen daarover in de onderwijs- en examenregeling is geregeld;
- e. het in bijzondere gevallen bepalen of een tentamen in openbaarheid wordt afgenomen, in afwijking van hetgeen daarover in de onderwijs- en examenregeling is geregeld;
- f. het al dan niet onder oplegging van vervangende eisen verlenen van vrijstelling van de verplichting tot het deelnemen aan praktische oefeningen met het oog op de toelating tot het afleggen van het desbetreffende tentamen;
- g. het nemen van maatregelen en het opleggen van sancties indien een student of extraneus fraudeert.
- h. het toekennen van doeltreffende voorzieningen voor het volgen van onderwijs en afleggen van tentamens aan studenten met een functiebeperking als bedoeld in de Wet gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte;
- i. het aanwijzen van examinatoren.

Artikel 2.3 Werkwijze

- 2.3.1 De examencommissie beslist bij gewone meerderheid van stemmen. Bij staking der stemmen geeft het oordeel van de voorzitter de doorslag.
- 2.3.2 De examencommissie kan haar leden dan wel anderen die daarvoor gezien hun functie in aanmerking komen, schriftelijk mandateren tot het nemen van bepaalde besluiten. De commissie kan de gemandateerde instructies geven ter zake van de uitoefening van de gemandateerde bevoegdheid.
- 2.3.3 De gemandateerde neemt besluiten op basis van de OER, de onderhavige Regels en Richtlijnen en eerder gevormd beleid. De gemandateerde personen dan wel instanties leggen verantwoording af over hun handelen. Er wordt vastgelegd hoe deze verantwoording plaatsvindt. Bij afwijkingen van eerder gevormd beleid beslist de gehele examencommissie.
- 2.3.4 De examencommissie heeft in ieder geval het volgende vastgelegd:
 - a. de samenstelling van de examencommissie;
 - b. de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de voorzitter, plaatsvervangend voorzitter, overige leden en ambtelijk secretaris;
 - c. taken die gemandateerd worden én aan welke functionaris die taken gemandateerd worden, inclusief wijze van verantwoording over besluitvorming;
 - d. vergaderfrequentie, openbaarheid en geheimhouding;
 - e. wijze van verslaglegging en archivering van vergaderingen en besluiten;
 - f. interne werkwijze ten aanzien van:
 1. aanwijzing examinatoren;
 2. borging kwaliteit van tentamens;
 3. aanvragen vrijstelling;
 4. fraude;
 5. BSA;
 6. besluit studievoortgang (MoMi).
 - g. registratie van de handtekeningen van de leden.

- 2.3.5 Verzoekschriften dienen gericht te zijn aan de Examencommissie en ingediend te worden bij de ambtelijk secretaris. Het verzoekschrift bevat naam (en studentnummer) en een duidelijke omschrijving van het verzoek. De examencommissie beslist binnen een termijn van 30 werkdagen na ontvangst van het verzoekschrift, tenzij andere termijnen gelden op basis van het OER en/of de Regels en Richtlijnen van de examencommissie. De beslissing wordt kenbaar gemaakt aan de betrokkenen door de ambtelijk secretaris met vermelding van de beroepsmogelijkheden.

Hoofdstuk 3 Aanwijzing examinatoren

- 3.1.1 Voor de aanvang van elk studiejaar en verder zo vaak als dat noodzakelijk is wijst de examencommissie voor het afnemen van tentamens en het vaststellen van de uitslag daarvan examinatoren aan en maakt dit schriftelijk aan de examinatoren bekend.
- 3.1.2 Een examiner beschikt over vakdeskundigheid en toetsdeskundigheid overeenkomstig de normen voor kwaliteitsborging genoemd in artikel 4.2.
- 3.1.3 De examencommissie kan meer dan één examiner voor een tentamen aanwijzen.
- 3.1.4 De examencommissie kan externe examinatoren aanwijzen. Zij vergewist zich ervan dat deze examinatoren voldoen aan de gestelde kwaliteitseisen. De externe examinatoren ontvangen een aanstellingsbrief van de examencommissie waarin vermeld staat dat zij zijn aangewezen als externe examiner en voor het afnemen van welk tentamen zij aangewezen zijn.
- 3.1.5 De examencommissie maakt de aangewezen examinatoren bekend aan de studenten en betrokken medewerkers. De bekendmaking gebeurt door publicatie op de website van de desbetreffende opleiding.
- 3.1.6 De examencommissie kan de aanwijzing om gewichtige redenen ongedaan maken.
- 3.1.7 De examinatoren verstrekken de examencommissie de gevraagde inlichtingen.

Hoofdstuk 4 Tentamens

Artikel 4.1 Vorm van de tentamens

- 4.1.1 De vorm van de tentamens is vastgelegd in de OER en de Studiegids. In bijzondere gevallen kan de examencommissie in overleg met de examinerator besluiten dat het tentamen in een andere vorm dan aangegeven zal plaatsvinden. De examinerator maakt ten minste 25 werkdagen² voorafgaand aan het afnemen van het tentamen namens de examencommissie bekend op welke wijze dit zal worden afgenomen.
- 4.1.2 De examencommissie kan op gemotiveerd verzoek van de student toestaan dat een tentamen op andere wijze wordt afgelegd dan in de OER en de Studiegids is vastgelegd. De examencommissie beslist na overleg met de examinerator, binnen tien werkdagen na ontvangst van het verzoek.
- 4.1.3 Tentaminering kan groepsgewijs plaatsvinden. Er vindt een individuele beoordeling plaats ingeval een presentatie, onderzoek, verslag of andere onderwijsprestatie in groepsverband wordt verricht.
- 4.1.4 De voorwaarden waaronder deeltolten elkaar kunnen compenseren zijn als volgt:
 - Compensatie van deeltolten kan alleen plaatsvinden als de deeltolten met minimaal een 5 is beoordeeld.

Artikel 4.2 Kwaliteitsborging van tentamens

- 4.2.1 Elk tentamen omvat een onderzoek naar de kennis, het inzicht en de vaardigheden van de student, alsmede de beoordeling van de uitkomsten van dat onderzoek.
- 4.2.2 De vragen en opgaven van een tentamen zijn duidelijk en ondubbelzinnig en bevatten voldoende aanwijzingen voor de vereiste detaillering van de antwoorden.
- 4.2.3 Het tentamen is geschikt en dient uitsluitend om te onderzoeken of de student de kwaliteiten heeft verworven die tevoren als doel van de betrokken onderwijseenheid zijn vastgesteld en die zijn vastgelegd in de Studiegids.
- 4.2.4 Het tentamen is zo specifiek dat alleen de studenten die de stof voldoende beheersen de vragen goed kunnen beantwoorden. Het tentamen is afgestemd op het niveau van de onderwijseenheid.
- 4.2.5 De vragen en opgaven van het tentamen zijn zo evenwichtig mogelijk gespreid over de examenstof.
- 4.2.6 De vragen en opgaven van het tentamen hebben uitsluitend betrekking op de tevoren bekendgemaakte examenstof. Voor studenten is het vooraf duidelijk hoe en waarop zij beoordeeld worden.
- 4.2.7 De vragen en opgaven van een tentamen worden, bij voorkeur, door tenminste twee examineratoren ontworpen. (vier-ogenprincipe).
- 4.2.8 De duur van elk tentamen is zodanig dat de student redelijkerwijs voldoende tijd heeft om de vragen te beantwoorden en/of de opgaven te maken.
- 4.2.9 De beoordeling van schriftelijke of digitale toetsen geschiedt aan de hand van tevoren schriftelijk vastgestelde normen (antwoordmodel en/of beoordelingscriteria).
- 4.2.10 Maximaal 30% van de vragen en opgaven van tentamens mag worden hergebruikt het jaar daarna.
- 4.2.11 De werkwijze rond de kwaliteitsborging van tentamens is vastgelegd door de examencommissie.

² Overeenkomstig de door het College van Bestuur op 8 juni 2021 vastgestelde uitgangspunten voor onderwijs en tentaminering in het 1^e semester 2021-2022 geldt dat in geval van overmacht de examinerator namens de examencommissie uiterlijk 5 werkdagen voorafgaand aan het afnemen van het tentamen bekend maakt op welke wijze het tentamen zal worden afgenomen.

- 4.2.12 De examencommissie beoordeelt steekproefsgewijs de validiteit, betrouwbaarheid en bruikbaarheid van de tentamens. Het resultaat van de beoordeling wordt besproken met de betrokken examinerator of examineratoren en het management van de opleiding.
- 4.2.13 Daarnaast kan de examencommissie een onderzoek instellen naar de validiteit, betrouwbaarheid en bruikbaarheid van het tentamen wanneer evaluaties of resultaten hiertoe aanleiding geven.
- 4.2.14 Bij de in 4.2.12 en 4.2.13 bedoelde beoordeling kan de examencommissie zich laten bijstaan door deskundigen.
- 4.2.15 De examencommissie borgt de kwaliteit van de wijze waarop het surveilleren, zowel fysiek als digitaal, wordt uitgevoerd en besteedt aandacht aan de volgende onderdelen:
- of er voldoende maatregelen worden genomen om te voorkomen dat er tijdens het tentamen wordt gefraudeerd;
 - of de identiteit van de student die het tentamen aflegt geverifieerd kan worden;
 - of bevestigd kan worden dat het tentamen binnen de gestelde termijn is afgerond.

Artikel 4.3 Toegangseisen voor tentamens en praktische oefeningen

- 4.3.1 De examinerator vergewist zich ervan dat is voldaan aan de voorwaarden voor toelating tot het tentamen die in de OER zijn vastgelegd dan wel voortvloeien uit de wet of een universitaire regeling.
- 4.3.2 Een verzoek als bedoeld in artikel 4.2.2 van de OER wordt alleen behandeld indien het vergezeld gaat van een studieplan en een overzicht van door het College van Bestuur erkende nevenactiviteiten waaraan de student heeft deelgenomen en/of voornemens is deel te nemen.
- 4.3.3 Tweemaal per studiejaar wordt de gelegenheid geboden tot het afleggen van het tentamen verbonden aan elk van de onderwijseenheden die in dat jaar worden aangeboden. Indien het tentamen van een onderwijseenheid uit meer dan één deeltentamen bestaat, kan voorts in de vakbeschrijving in de Studiegids worden bepaald dat niet alle deeltentamens een herkansing kennen. In dat geval dient de student minimaal in staat te worden gesteld om in de tweede tentamengelegenheid het vak met een voldoende af te sluiten door een toets die representatief is voor het gevolgde vak. Praktische oefeningen kunnen niet in hetzelfde studiejaar worden herkanst, behoudens de bevoegdheid van de examinerator om in bijzondere gevallen te bepalen dat een student in aanmerking komt voor een herkansingsopdracht. Een herkansingsopdracht moet recht doen aan de leerdoelen die bij de oorspronkelijke opdracht werden getoetst. De opleiding kent voorwaarden voor deelname aan en/of de beoordeling van onderzoeksstages. Deze zijn beschreven in de Studiegids.
- 4.3.4 De opleiding kent aanvullende voorwaarden met betrekking tot voorkennis voor deelname aan onderwijseenheden, tentamens of praktische oefeningen. Deze zijn beschreven in de Studiegids.

Artikel 4.4 Data van de tentamens

- 4.4.1 Voor zover die niet in de OER en de Studiegids zijn vastgelegd, worden de data waarop tentamens fysiek of digitaal worden afgenomen uiterlijk een maand voor de aanvang van het studiejaar namens de examencommissie vastgesteld en bekendgemaakt, tenzij als gevolg van overmacht de datum niet eerder dan 5 dagen vooraf kan worden meegedeeld.
- 4.4.2 Van het bepaalde in het 4.4.1 kan worden afgeweken in geval van overmacht, na ontvangen advies van de opleidingscommissie en indien belangen van de studenten daardoor redelijkerwijze niet worden geschaad.
- 4.4.3 De data voor mondelinge tentamens worden vastgesteld door de examinerator, indien mogelijk in goed overleg met de student.
- 4.4.4 Het bepaalde in 4.4.3 is zoveel mogelijk van overeenkomstige toepassing op toetsingen die anders dan schriftelijk (fysiek of digitaal) of mondeling plaats vinden.

Artikel 4.5 Aanmelding en terugtrekking tentamens

- 4.5.1 Een tentamen kan niet worden afgelegd of het resultaat daarvan beoordeeld dan nadat de student zich voor deelname heeft aangemeld volgens de procedure in het geldende Inschrijfprotocol als bedoeld in de OER.

Artikel 4.6 Het afnemen van de tentamens en de orde tijdens een tentamen

- 4.6.1 Bij tentamens die fysiek of digitaal (op afstand) worden afgenomen, kan de examencommissie op verzoek van het faculteitsbestuur of vanuit het oogpunt van de kwaliteit van toetsing een advies geven over de inzet van middelen, zoals surveillanten of proctoring, ter voorkoming van fraude.
- 4.6.2 De student dient zich op verzoek van of vanwege de examinerator deugdelijk te legitimeren met diens universitair legitimatiebewijs (LU-card) en wettig legitimatiebewijs.
- 4.6.3 Bij tentamens die digitaal op afstand worden afgenomen kan de examencommissie bepalen dat de student voorafgaand aan het tentamen een volledig ingevulde 'Verklaring van originaliteit' inlevert.
- 4.6.4 Studenten worden tot uiterlijk 45 minuten na de vastgestelde aanvangstijd toegelaten tot de ruimte waarin het tentamen wordt afgenomen en kunnen niet eerder dan 45 minuten na de start van het tentamen het afleggen daarvan beëindigen, tenzij de examinerator daarvoor toestemming geeft.
- 4.6.5 Bij tentamens die digitaal op afstand worden afgenomen worden studenten tot uiterlijk 15 minuten na de vastgestelde aanvangstijd toegelaten tot de (digitale) ruimte waarin het tentamen wordt afgenomen. De student neemt bij inlogproblemen direct contact op met de examinerator.
- 4.6.6 Indien een tentamen digitaal wordt afgenomen en er sprake is van een technische storing bij de universiteit waardoor het tentamen geen verdere doorgang kan vinden, beslist de examencommissie of en wanneer een nieuw tentamen wordt gepland. Als de technische storing van tijdelijke aard is en het tentamen onderbroken wordt of later start, beslist de examinerator hoeveel tijd (een) student(en) extra heeft.
- 4.6.7 De student kan vanwege zwaarwegende privacy bezwaren weigeren om deel te nemen aan een digitaal tentamen met proctoring. De student dient de examencommissie daarvan zo spoedig mogelijk op de hoogte te stellen. De student kan de examencommissie vragen om een alternatieve toets. De examencommissie kan besluiten een alternatieve toets toe te staan of besluiten dat de student moet wachten totdat het tentamen op andere wijze fysiek of digitaal kan worden afgenomen.
- 4.6.8 Communicatieapparatuur, waaronder mobiele telefoons, smartwatches, en smartphones, dient gedurende het afnemen van het – digitale - tentamen te zijn uitgeschakeld. Een mobiele telefoon mag uitsluitend op tafel liggen voor het controleren van de digitale collegekaart en moet na die controle worden uitgeschakeld en uit het zicht worden gelegd. Andere elektronische apparatuur, anders dan communicatieapparatuur, mag niet worden gebruikt dan met voorafgaande toestemming van de examinerator.
- 4.6.9 De student is verplicht de aanwijzingen van de examencommissie dan wel de examinerator die voor de aanvang van het tentamen zijn gepubliceerd, alsmede aanwijzingen die tijdens en onmiddellijk na afloop van het tentamen worden gegeven, op te volgen.
- 4.6.10 Indien een student de orde verstoort, krijgt die een waarschuwing. Indien de student de orde blijft verstoren, kan de examinerator of surveillant de student verzoeken de zaal dan wel de digitale tentamenomgeving te verlaten. De examinerator maakt dan een proces verbaal op. De examinerator vertelt de betrokken student dat geen beoordeling van het tentamen plaatsvindt tot de examencommissie een uitspraak heeft gedaan.
- 4.6.11 De examinerator stelt de examencommissie onverwijld schriftelijk in kennis van een maatregel genomen op grond van het bepaalde in 4.6.10.

- 4.6.12 Het gebruik van woordenboeken bij fysieke en digitale tentamens afgenomen in een gecontroleerde omgeving is niet toegestaan.
- 4.6.13 Van het bepaalde in artikel 4.6.12 kan, op verzoek van de student, door de examencommissie worden afgeweken, wanneer er zwaarwegende redenen zijn die voortkomen uit een functiebeperking, zoals bedoeld in artikel 6.6 OER en het medebepaalde in artikel 4.8 van deze Regels en Richtlijnen.

Artikel 4.7 Tentamens met gebruik van proctoring

- 4.7.1 Via Brightspace worden de studenten uiterlijk 10 werkdagen van tevoren op de hoogte gebracht van de voorwaarden voor deelname aan een tentamen met proctoring en over de maximale duur van het tentamen.
- 4.7.2 Met deelname aan het tentamen gaat de student akkoord met het opnemen en het verzamelen van de data door het gebruikte proctoring systeem.
- 4.7.3 Als de examinerator niet kan vaststellen dat aan alle voorwaarden uit dit artikel is voldaan kan de examinerator niet vaststellen of de toets op een correcte wijze is afgenomen. De toets kan dan ongeldig worden verklaard.

Artikel 4.8 Doeltreffende voorziening in geval van functiebeperking

- 4.8.1 Een student met een functiebeperking als bedoeld in de Wet gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte heeft recht op doeltreffende voorzieningen bij een tentamen.
- 4.8.2 De examencommissie beslist op een verzoek om een doeltreffende voorziening met inachtneming van de wettelijke regels en de procedure zoals vastgelegd in het Protocol Studeren met een functiebeperking van de Universiteit Leiden.
- 4.8.3 Een verzoek om een doeltreffende voorziening wordt ingediend via de tegel “afstuderen met functiebeperking” in uSis (<https://usis.leidenuniv.nl/>).
- 4.8.4 Een student met een functiebeperking kan een verzoek indienen voor een tentamenvoorziening voor tijdverlening van 10 minuten voor het afleggen van een tentamen, via de tegel “afstuderen met een functiebeperking” in uSis (<https://usis.leidenuniv.nl/>). Een student is verplicht adequate bewijsstukken in te dienen met betrekking tot diens functiebeperking.
- 4.8.5 Verzoeken en bewijsstukken voor een tentamenvoorziening voor tijdverlenging van 10 minuten extra tijd per uur voor het afleggen van een tentamen worden beoordeeld door de studentendecaan.
- 4.8.6 De studentendecaan heeft een mandaat om in deze verzoeken namens de examencommissie te besluiten voor zover de gevraagde tentamenvoorziening is voor tijdverlenging van 10 minuten extra tijd per uur voor het afleggen van een tentamen.

Artikel 4.9 Orde tijdens een praktische oefening/ laboratoriumpracticum

- 4.9.1 De practicumleiding zorgt ervoor dat ten behoeve van de praktische oefening zo nodig assistenten worden aangewezen, die erop toezien dat de praktische oefening in goede orde verloopt.
- 4.9.2 De student is verplicht zich op verzoek van of vanwege de examinerator te legitimeren met diens collegekaart en wettig legitimatiebewijs.
- 4.9.3 De student is verplicht de aanwijzingen van de leiding die voor of tijdens de praktische oefening worden gegeven, onverwijld op te volgen.
- 4.9.4 Indien een student de orde verstoort, krijgt die een waarschuwing. Indien de student de orde blijft verstoren, kan de examinerator de student verzoeken de practicumzaal te verlaten. De examinerator maakt dan een proces verbaal op. De examinerator vertelt de betrokken student dat geen beoordeling van het

practicum plaatsvindt tot de examencommissie een uitspraak heeft gedaan. De examinerator stelt de examencommissie onverwijld in kennis van deze maatregel.

Artikel 4.10 Beoordeling tentamens en stageverslagen

- 4.10.1 In aanvulling op hetgeen gesteld in artikel 4.6.3 van de Onderwijs- en Examenregelingen, wijken de nakijktermijnen van stageverslagen en eindwerkstukken standaard af. De nakijktermijn voor stageverslagen is 6 weken; de nakijktermijn voor eindwerkstukken is 4 weken. In uitzonderlijke gevallen kan hiervan afgeweken worden.
- 4.10.2 Van werkstukken, presentaties, onderzoek, verslagen of andere onderwijsprestaties die in groepsverband worden verricht, vindt een beoordeling plaats op grond van de individuele bijdrage.
- 4.10.3 De beoordeling van schriftelijke tentamens geschiedt aan de hand van een tevoren vastgesteld antwoordmodel. De beoordeling van essays, verslagen of presentaties geschiedt aan de hand van tevoren geformuleerde rubrics. Bij multiple choice-tentamens gebruikt de examinerator analyses bij het vaststellen van de cijfers en voor het verbeteren van de kwaliteit van de tentamenvragen.
- 4.10.4 In aanvulling op de OER, artikel 4.1.4 kunnen deelcijfers behaald voor het eerste tentamen tellen voor de herkansing, tenzij in de Studiegids staat aangegeven dat dit niet mogelijk is. Behaalde deelcijfers vervallen echter bij ingang van het nieuwe studiejaar. Voor World Archaeology geldt een uitzondering daar bij dit vak de deelcijfers worden geregistreerd.

Artikel 4.10a Mondelinge tentamens

- 4.10a.1 Een mondeling tentamen wordt bij voorkeur door twee docenten, waarvan minimaal één bevoegde examinerator, afgenomen. Is dat het geval, dan maakt een van de twee docenten tijdens het tentamen daarvan korte notities, dat wil zeggen dat puntsgewijs wordt vermeld welke onderwerpen aan de orde komen, waarbij wordt aangegeven of de student deze onderwerpen voldoende beheerst. Is bij het mondelinge tentamen slechts één bevoegde examinerator aanwezig, dan worden zowel notities als een geluidsopname gemaakt.
- 4.10a.2 De examencommissie kan besluiten dat een bepaald mondeling tentamen door meer personen tezamen zal worden afgelegd indien de te examineren personen daarmee instemmen.

Artikel 4.11 Beoordeling eindwerkstukken

- 4.11.1 De examencommissie stelt de criteria vast voor de beoordeling van eindwerkstukken, de procedure voor de aanwijzing van een eerste en tweede beoordelaar, het beoordelingsformulier en de verdeling van de verantwoordelijkheden tussen de eerste en de tweede beoordelaar.
- 4.11.2 De beoordeling door de eerste en tweede beoordelaar wordt onafhankelijk gedaan aan de hand van standaard-beoordelingsformulieren en procedures van de examencommissie, die, ondertekend door de eerste en tweede beoordelaar, gearchiveerd worden door de opleiding. De eindbeoordeling wordt in overleg vastgesteld. Indien de beoordelaars niet tot overeenstemming komen, dan wijst de scriptieadministratie namens de examencommissie een examinerator als derde beoordelaar aan. De derde beoordelaar heeft de beslissende stem. Dit gebeurt eveneens als één examinerator een onvoldoende geeft en de andere examinerator een voldoende geeft, met een “genadezes” tot mogelijk gevolg. Bij een verschil van 2 punten of meer tussen de eerste en tweede examinerator, vraagt de scriptieadministratie namens de examencommissie of een derde lezer gewenst is. In het geval dat de twee examineratoren eruit komen, dienen zij de motivatie voor het overbrugde verschil te benoemen. Alleen de definitief vastgestelde scriptiebeoordeling wordt aan de student toegestuurd.
- 4.11.3 Onvoldoende beoordeling eindwerkstuk:
 - 4.11.3.1 Indien de scriptie met een 5.0 of lager beoordeeld is, dan heeft de student recht op één

mogelijkheid om de scriptie te verbeteren. De scriptie dient uiterlijk 6 weken nadat de student geïnformeerd is over het cijfer, opnieuw ingediend te worden. De beoordeling van deze scriptie kan niet hoger zijn dan 7.0. Als ook deze scriptie onvoldoende is, dan dient de student een nieuwe scriptie te schrijven over een nieuw onderwerp.

- 4.11.3.2 Een nieuw scriptieonderwerp mag geschreven worden bij dezelfde begeleider. In dat geval dient het scriptievoorstel vooraf zowel door de scriptiebegeleider als door een tweede onafhankelijke examinerator goedgekeurd te worden, aangewezen door de examencommissie. Beide examineratoren beoordelen binnen 15 werkdagen het scriptievoorstel. Het scriptievoorstel dient te voldoen aan de eisen, zoals gesteld in de vakomschrijving in de Studiegids. Als het scriptievoorstel wordt afgekeurd door de examineratoren, mag er niet met een nieuwe scriptie gestart worden en kan de student op dat moment dus niet afstuderen. De student kan zich bij het eerstvolgende startmoment aanmelden voor het onderdeel scriptie.

4.11.4 Plagiaat en het ongeoorloofd gebruik van AI-software:

- 4.11.4.1 Een scriptie waarin plagiaat dan wel het ongeoorloofd gebruik van AI-software is geconstateerd, wordt door de examencommissie ongeldig verklaard. Wanneer de aard en omvang van plagiaat gering zijn en de student is niet eerder op plagiaat betrapt, dan mag na de nodige aanpassingen de scriptie opnieuw ingediend worden. De beoordeling van deze scriptie kan niet hoger zijn dan 7.0.
- 4.11.4.2 Wanneer het plagiaat dan wel het ongeoorloofd gebruik van AI-software ernstig is en/of de student is al eerder tijdens de studie op plagiaat of het ongeoorloofd gebruik van AI-software betrapt, dan dient een nieuwe scriptie te worden geschreven. Dit mag niet bij dezelfde begeleider. Het nieuwe scriptievoorstel wordt vooraf zowel door de scriptiebegeleider als door een tweede onafhankelijke examinerator goedgekeurd te worden, aangewezen door de examencommissie. Beide examineratoren beoordelen binnen 15 werkdagen het scriptievoorstel. Het scriptievoorstel dient te voldoen aan de eisen en voldoende af te wijken van de afgekeurde scriptie, zoals gesteld in de vakomschrijving in de Studiegids. Als het scriptievoorstel wordt afgekeurd door de examineratoren, mag er niet met een nieuwe scriptie gestart worden en kan de student dus niet afstuderen. De student kan zich bij het eerstvolgende startmoment aanmelden voor het onderdeel scriptie.

Artikel 4.12 Herkansing

- 4.12.1 Voor ieder tentamen wordt een herkansingsmogelijkheid aangeboden. Praktische oefeningen, te weten materiaalpractica, laboratoriumpractica, veldpractica, excursies en stages, kunnen niet in hetzelfde academische jaar herkanst worden. Conform art. 4.1 van de OER heeft een student gedurende zijn opleiding één keer de gelegenheid om een voldoende te herkansen.
- 4.12.2 Herkansingen zijn zoveel mogelijk vergelijkbaar in vorm en niveau met de eerste gelegenheid. De herkansing van een schriftelijk werkstuk bestaat uit een nieuwe opdracht met een nieuw onderwerp. Voor herkansingen van scripties geldt het gestelde onder 4.11.3.
- 4.12.3 [Vervallen]
- 4.12.4 In geval van aanwezigheidsplicht, zoals geregeld in hoofdstuk 5 van deze Regels en Richtlijnen, is deelname aan de herkansing alleen mogelijk als aan de aanwezigheidsplicht voldaan is.
- 4.12.5 Indien aanvullende voorwaarden voor deelname aan de herkansing gesteld worden, zijn ze beschreven in de Studiegids.
- 4.12.6 Uitsluitend voor een laatste vak, om de opleiding af te ronden, kan de examencommissie in uitzonderlijke gevallen een extra herkansing verlenen op verzoek van de student, op voorwaarde dat alle overige, vereiste studieonderdelen inclusief het eindwerkstuk behaald zijn, en de eerste én tweede tentamengelegenheid benut zijn. Een van de twee behaalde cijfers moet minimaal een 4.0 zijn.

Praktische oefeningen als gedefinieerd in 1.2 komen hiervoor niet in aanmerking.

Artikel 4.13 Geldigheidsduur van tentamens

De geldigheidsduur van de uitslagen van met goed gevolg afgelegde tentamens en van verkregen vrijstellingen wordt door de examencommissie gecontroleerd. De geldigheidsduur van de uitslag van een met goed gevolg afgelegd tentamen en verkregen vrijstelling die in de OER is vastgelegd kan alleen worden beperkt indien de getentamineerde of vrijgestelde kennis, inzicht en/of vaardigheden aantoonbaar verouderd zijn. Indien de student een financiële tegemoetkoming ontvangt uit het profileringsfonds in verband met individuele, bijzondere omstandigheden als bedoeld in artikel 7.51 lid 2 van de wet kan de examencommissie de geldigheidsduur in individuele gevallen verlengen voor de duur van de financiële tegemoetkoming.

Artikel 4.14 Inzage en nabespreking

- 4.14.1 Gedurende de in de OER genoemde termijn, kan kennis worden genomen van de vragen en opdrachten van het desbetreffende tentamen, alsmede de normen aan de hand waarvan de beoordeling heeft plaatsgevonden. De vragen en opgaven kunnen éénmaal op een door de examinerator aan te wijzen locatie worden ingezien. Studenten hebben alleen recht op inzage indien deelgenomen aan het tentamen.
- 4.14.2 Het is studenten niet toegestaan op welke wijze dan ook tentamenvragen en opgaven of beoordelingssleutels mee te nemen, te kopiëren, te verspreiden of te publiceren.
- 4.14.3 Indien tien of meer examinandi tegelijkertijd schriftelijk of digitaal zijn getentamineerd, dan kan de examinerator een collectieve nabespreking op een door hem/haar vast te stellen plaats en tijdstip houden.

Artikel 4.15 Vrijstelling van het afleggen van tentamens en van deelname aan praktische oefeningen

- 4.15.1 Een verzoek om vrijstelling van het afleggen van een of meer tentamens dan wel van de verplichting tot deelneming aan een of meer praktische oefeningen als bedoeld in de OER, wordt door de student schriftelijk en met redenen omkleed ingediend bij de examencommissie, minimaal 5 werkdagen voor de start van de collegereeks. In het verzoek vermeldt de student voor welke onderwijseenheden de student vrijstelling vraagt.
- 4.15.2 Indien de vrijstelling korter dan 5 werkdagen voorafgaand de start of tijdens de collegereeks wordt ingediend, kan het verzoek worden afgewezen.
- 4.15.3 De examencommissie beslist gemotiveerd, met inachtneming van art. 4.9.1 en 4.9.2. van de OER, binnen dertig werkdagen na de indiening van het verzoek. Indien de examencommissie overweegt het verzoek niet in te willigen kan de student gehoord worden. Indien de examencommissie niet heeft beslist binnen de genoemde termijn dan wordt het verzoek geacht te zijn afgewezen.

Artikel 4.16 Vrije keuzeruimte

- 4.16.1 De invulling van de vrije keuzeruimte is gebonden aan de volgende eisen:
 - Bachelor: bachelorkvakken met een omvang van 30 EC met voldoende onderlinge samenhang en/of samenhang met de eindkwalificaties en/of het eigen profiel van de student, waarvan tenminste 10 EC op niveau 300 of hoger.
 - Master: mastervakken met een omvang van 10 EC op niveau 400 of hoger, of vergelijkbaar.
 - Research Master: mastervakken met een omvang van 10 EC op niveau 400 of hoger, of vergelijkbaar.
- 4.16.2 De examencommissie kan in bijzondere gevallen afwijken van de vereisten als bedoeld in 4.16.1.

- 4.16.3 In aanmerking voor vakken ter invulling van de vrije keuzeruimte komen alleen vakken die eerder of elders gevolgd worden tijdens de opleiding. Voor vakken die eerder zijn gevolgd en behaald, kan een verzoek tot vrijstelling worden ingediend bij de examencommissie. De examencommissie besluit op basis van de daartoe geldende regels of de vrijstelling wordt toegekend.
- 4.16.4 Als de vrije keuzeruimten wordt ingevuld met vakken in het buitenland, gelden in principe dezelfde eisen. Als de buitenlandse universiteit geen vakken op het vereiste niveau openstelt voor exchange studenten, mag de eis verlaagd worden naar niveau 200 (is tweedejaars bachelor) voor alle of zoveel mogelijk vakken.

Artikel 4.17 Dubbelscripties

De examencommissie staat geen zogenaamde dubbelscripties toe: een vergrote scriptie die voor twee verschillende opleidingen of twee verschillende specialisaties mag gelden. Voor iedere opleiding en voor iedere specialisatie dient een andere scriptie geschreven te worden.

Artikel 4.18 Bewaartermijnen

- 4.18.1 Door studenten gemaakt werk wordt, na publicatie van het resultaat in uSis, twee maanden bewaard. De examencommissie kan besluiten om een representatieve selectie van door studenten gemaakt werk voor kwaliteitsborgingsdoeleinden voor een periode van 2 jaar te bewaren. Tentamenopgaven en antwoordmodellen worden gedurende een termijn van ten minste zeven jaar bewaard.
- 4.18.2 Het eindwerkstuk van een student wordt, inclusief beoordelingsformulier, gedurende een termijn van tenminste zeven jaar bewaard.
- 4.18.3 De besluiten van de examencommissie alsmede de uitslagen van afgelegde tentamens en examens worden deugdelijk geregistreerd. Tot de geregistreerde gegevens hebben uitsluitend diegenen toegang aan wie daarvoor toestemming is verleend door de examencommissie.
- 4.18.4 De uitslagen van tentamens als bedoeld in 4.18.2 en 4.18.3 worden vijftig jaar bewaard.

Artikel 4.19 Registratie van de examens/examenonderdelen

- 4.19.1 De examencommissie is verantwoordelijk voor het borgen van de kwaliteit. Het onderwijsbureau draagt zorg voor de registratie van de uitslagen van examens of examenonderdelen en voor de registratie van het uitgereikte getuigschrift van de geëxamineerde. De examencommissie ziet (steekproefsgewijs) toe op correcte registratie.
- 4.19.2 Over geregistreerde gegevens met uitzondering van gegevens over uitgereikte getuigschriften wordt aan anderen dan de student, de studieadviseur, het hoofd van het onderwijsbureau, de studentendecaan, het bevoegde gezag en het college van beroep voor de examens geen mededeling gedaan. Met toestemming van de student kan van het bepaalde in de vorige volzin worden afgeweken.
- 4.19.3 Indien er onderzoek wordt verricht met gebruik van de geregistreerde gegevens, dan wordt dit gedaan conform de Wet bescherming persoonsgegevens.
- 4.19.4 Studenten Archeologie krijgen als zij een tentamen hebben afgelegd geen bewijsstuk. In plaats daarvan hebben studenten via het computersysteem inzage in hun tentamenresultaten. Zij kunnen op verzoek bij het Onderwijsbureau een overzicht van hun studieresultaten ontvangen. Het is de verantwoordelijkheid van de student om binnen 30 dagen na bekendmaking van de cijfers te controleren of deze in uSis zijn verwerkt.
- 4.19.5 Bij keuzevakken en keuzeonderdelen die men elders binnen de Universiteit Leiden volgt, wordt het resultaat automatisch doorgegeven aan het Onderwijsbureau. Indien men een keuzevak volgt of heeft gevolgd bij een andere instelling of een instelling in het buitenland, dan dient de student zelf een origineel, getekend, bewijsstuk in te leveren bij het Onderwijsbureau op papier, dan wel aan het

Onderwijsbureau een gewaarmerkt bewijsstuk op te laten sturen door de andere instelling of instelling in het buitenland. De examencommissie dient de in het buitenland te volgen onderdelen goed te keuren en besluit over de toekenning van de hoeveelheid studiepunten, eventueel na raadpleging van de “centrale admissions afdeling”.

- 4.19.6 De uitslagen van tentamens worden gedateerd op de dag waarop deze zijn afgelegd. De beoordelingen van schriftelijke werkstukken en stageverslagen worden gedateerd op de vastgestelde inleverdatum. De scriptie wordt ingevoerd op de datum waarop het afstudeerdossier, inclusief plagiaatcontrole, compleet is ingeleverd.

Hoofdstuk 5 Aanwezigheidsplicht

Artikel 5.1 Aanwezigheidsplicht

- 5.1.1 Indien (fysieke) aanwezigheid bij een cursus verplicht is, staat dit vermeld in de cursusbeschrijving in de Studiegids. Aanwezigheid betekent dat de student op tijd bij de onderwijsactiviteit is en actief deelneemt.
- 5.1.2 Aanwezigheid wordt voor iedere onderwijsactiviteit door de docent bijgehouden op de presentielijst.

Artikel 5.2 Gemiste onderwijsactiviteiten

- 5.2.1 Als een student één of meer onderwijsactiviteiten mist zonder erkende en gedocumenteerde uitzonderlijke omstandigheden, slaagt de student niet voor de cursus. Het cijfer voor de cursus wordt geregistreerd als Niet Deelgenomen (ND). De student kan niet deelnemen aan het tentamen noch aan de herkansing.
- 5.2.2 Een student die meer dan 20% van de onderwijsactiviteiten mist, ongeacht erkende en gedocumenteerde uitzonderlijke omstandigheden, heeft niet voldaan aan de aanwezigheidsplicht en zakt voor de cursus. Het resultaat wordt in uSis ingevoerd als een ND, de student heeft niet (voldoende) deelgenomen aan de cursus. Het vak kan pas na voldoende deelname herkanst en behaald worden.
- 5.2.3 Als een student meer dan 15 minuten te laat is of als de student weggaat zonder toestemming van de docent, dan zal de student als afwezig worden gerekend.
- 5.2.4 Een student dient te allen tijde vooraf de docent te informeren als die weet dat een onderwijsactiviteit gemist gaat worden.
- 5.2.5 Indien een student één onderwijsactiviteit mist vanwege erkende en gedocumenteerde uitzonderlijke omstandigheden, dan geeft de docent een alternatieve opdracht ter compensatie van de gemiste onderwijsactiviteit.

Artikel 5.3 Uitzonderlijke omstandigheden

Uitzonderlijke omstandigheden worden gedefinieerd als goed gedocumenteerde en geregistreerde omstandigheden van serieuze aard en buiten de macht van de student en die aantoonbare invloed hebben op hun academische prestaties.

Hoofdstuk 6 Examens en getuigschriften

Artikel 6.1 Het afleggen van het tentamen

Overeenkomstig artikel 4.10.2 van de OER kan de examencommissie bepalen dat het examen tevens omvat een door haar zelf te verrichten onderzoek als bedoeld in 4.2.1.

Artikel 6.2 Compensatie

Ieder tentamen dient met goed gevolg te zijn afgelegd. Er is geen compensatie tussen tentamens onderling.

Artikel 6.3 Goedkeuring van de examenprogramma's

- 6.3.1 Een verzoek tot goedkeuring van een examenprogramma als bedoeld in artikel 7.3j van de wet dient schriftelijk en gemotiveerd bij de examencommissie te worden ingediend. De examencommissie beslist binnen dertig werkdagen na ontvangst van het verzoek.
- 6.3.2 Alleen extracurriculair gevolgde cursussen, gevolgd tijdens de studie Archeologie, kunnen worden geregistreerd op het diplomasupplement, na toestemming van de examencommissie. Het niveau van deze cursussen dient minimaal overeenkomstig te zijn met het niveau van de opleiding waar het diplomasupplement bij hoort.

Artikel 6.4 Getuigschrift en diplomasupplement

- 6.4.1 Ten bewijze dat het examen met goed gevolg is afgelegd, wordt door de examencommissie, nadat het College van Bestuur heeft verklaard dat aan de procedurele eisen voor de afgifte is voldaan, een getuigschrift uitgereikt. Op dit getuigschrift worden de gegevens vermeld als omschreven in artikel 7.11, tweede lid, van de wet.
- 6.4.2 Het getuigschrift wordt opgesteld in het Nederlands of in het Engels. Bij het getuigschrift wordt een vertaling ervan in het Latijn uitgereikt. Het getuigschrift wordt ondertekend met een digitale handtekening van de voorzitter van de examencommissie.
- 6.4.3 De examencommissie voegt aan een getuigschrift van het met goed gevolgd afgelegde afsluitend examen een diplomasupplement toe. Het supplement heeft tot doel inzicht te verschaffen in de aard en de inhoud van de afgeronde opleiding, mede met het oog op internationale herkenbaarheid van opleidingen. Het Leids diplomasupplement voldoet aan het Europese overeengekomen standaardformaat. De laatste pagina van het diplomasupplement wordt ondertekend met een digitale handtekening van de voorzitter van de examencommissie.
- 6.4.4 Degene die één of meer tentamens met goed gevolg heeft afgelegd en aan wie geen getuigschrift als bedoeld in 6.4.1 kan worden uitgereikt, ontvangt desgevraagd een door de examencommissie af te geven verklaring waarin in elk geval de tentamens zijn vermeld die door de student met goed gevolg zijn afgelegd.
- 6.4.5 Degene die de educatieve module met goed gevolg heeft afgelegd en aan wie geen getuigschrift als bedoeld in 6.4.1 kan worden uitgereikt, ontvangt desgevraagd een door de examencommissie van het ICLON af te geven verklaring waarin is vermeld dat de educatieve module met goed gevolg is afgelegd. Op deze verklaring wordt tevens melding gemaakt van het voldoen aan de bekwaamheidseisen, bedoeld in [artikel 7.10 van de Wet Voortgezet Onderwijs 2020](#).

Artikel 6.5 Examenjudicium

- 6.5.1 De examencommissie kan aan de uitslag van het examen een eindoordeel verbinden over de verrichtingen van de geëxamineerde. Dit oordeel is gebaseerd op het gemiddelde van de cijfers die zijn

behaald voor de tot het examen behorende onderwijseenheden gewogen naar studielast.

- 6.5.2 De examencommissie verleent het predicaat „cum laude” dan wel „summa cum laude” in overeenstemming met hetgeen daaromtrent in de OER is bepaald.

Artikel 6.6 Bewaartermijnen

De uitslagen van examens zijn openbaar. De examenregisters waarin de uitslagen van de examens zijn vermeld worden voor altijd bewaard.

Artikel 6.7 Uitsluiting van de opleiding of bepaalde onderdelen daarvan

- 6.7.1 Als een student, in overeenstemming met artikel 7.42a van de wet, door diens gedragingen of uitlatingen blijkt heeft gegeven van ongeschiktheid voor de uitoefening van een of meer beroepen waartoe de door de student gevolgde opleiding opleidt, dan wel voor de praktische voorbereiding op de beroepsuitoefening, dan brengt de examencommissie desgevraagd advies uit aan het College van Bestuur omtrent de weigering dan wel het beëindigen van de inschrijving van de betrokken student voor de opleiding.
- 6.7.2 Indien de student, bedoeld in artikel 6.7.1, is ingeschreven voor een andere opleiding en daarbinnen het onderwijs volgt van een afstudeerrichting die overeenkomt met of gelet op de praktische voorbereiding op de beroepsuitoefening verwant is aan de opleiding waarvoor de inschrijving met toepassing van artikel 7.42a, eerste lid, van de wet is beëindigd, dan brengt de examencommissie desgevraagd advies uit aan het College van Bestuur of het de student kan worden toegestaan die afstudeerrichting of andere onderdelen van die opleiding te volgen.
- 6.7.3 De examencommissie brengt een advies als bedoeld in 6.7.1 of 6.7.2 uit binnen tien werkdagen nadat daarom door het College van Bestuur is verzocht.

Hoofdstuk 7 Fraude, onregelmatigheid en plagiaat

Artikel 7.1 Definities fraude en onregelmatigheid

7.1.1 Onder fraude wordt verstaan:

Ieder handelen of nalaten dat het op de juiste wijze vormen van een oordeel over iemands kennis, inzicht, vaardigheden, (beroeps)houding of reflectie geheel of gedeeltelijk onmogelijk maakt, waaronder in ieder geval:

- a. het tijdens een (digitaal) tentamen of praktische oefening voorhanden hebben van ongeoorloofde communicatieapparatuur, programmatuur zoals ongeoorloofde AI-software, of ongeoorloofde stukken;
- b. het gebruik van GenAI modellen, content (tekst of anderszins) in welke vorm van toetsing dan ook, tenzij expliciet is aangegeven welk gebruik is toegestaan, in welke gevallen en onder welke voorwaarden. Ongeoorloofd gebruik van GenAI-output omvat het overnemen, parafraseren of vertalen van door AI gegenereerde content en deze vervolgens presenteren als eigen werk. Elke vorm van letterlijk kopiëren en reproduceren van door GenAI gegenereerd materiaal zonder duidelijke beschrijving of citering van het gebruik van GenAI.
- c. de aanwezigheid tijdens een (digitaal) tentamen of schriftelijke oefening van niet geoorloofde aantekeningen (spiekbriefjes) in het toegestane materiaal;
- d. het tijdens een (digitaal) tentamen of praktische oefening geheel of gedeeltelijk overnemen van antwoorden van een ander, websites of internetsites of via programmatuur zoals ongeoorloofde AI-software;
- e. het tijdens een (digitaal) tentamen of praktische oefening uitwisselen van informatie met een ander;
- f. het zich tijdens een (digitaal) tentamen of praktische oefening uitgeven voor een ander;
- g. plagiaat (handelen in strijd met de Gedragscode plagiaat Universiteit Leiden, in bijlage);
- h. het aanpassen van het ingeleverde (digitale) tentamen bij de inzage;

7.1.2 Onder fraude wordt tevens verstaan het op oneigenlijke gronden toegang verkrijgen of pogen te verkrijgen tot het onderwijs of een deeltentamen, praktische oefening of tentamen.

7.1.3 Ander gedrag dat de examencommissie op grond van de binnen de faculteit c.q. opleiding vastgestelde en gecommuniceerde regels als fraude aanmerkt.

7.1.4 Gebruik maken van fictieve onderzoeksdata, grafieken, literatuur en literatuurverwijzingen wordt tevens aangemerkt als fraude.

7.1.5 Onder onregelmatigheid wordt verstaan:

Iedere omstandigheid die zich voordoet tijdens een tentamen waardoor het onmogelijk is geworden een juist beeld over de kennis en kunde van de student te vormen (i) maar waarbij de vaststelling van fraude niet mogelijk of zeer lastig is of (ii) waarvan de student geen verwijt kan worden gemaakt dan wel de omstandigheid niet binnen de invloedssfeer van de student ligt. Doordat die omstandigheid zich voordoet kan de examencommissie de kwaliteit van het tentamen niet waarborgen.

7.1.6 Voor het aantonen van fraude of van onregelmatigheid geldt, voor beiden, als maatstaf voor de bewijslast dat deze buiten redelijke twijfel wordt vastgesteld. Als aan de bewijslast is voldaan kan worden overgegaan tot het opleggen van een sanctie of maatregel.

Artikel 7.2 Meegebrachte teksten

7.2.1 Wanneer een student bij het afleggen van een tentamen gebruik mag maken van een meegebrachte tekst, mag deze tekst geen aantekeningen bevatten.

7.2.2 Onder aantekeningen in de zin van het vorige lid worden niet verstaan:
- onderstrepingen, arceringen en markeringen met fluorescerende stift;

- verwijzingen naar wetsartikelen;
- verwijzingen naar jurisprudentie en andere literatuur, mits dit expliciet voor een bepaald tentamen is toegestaan;
- randwoorden die door de uitgever van een wetgevingsbundel zijn aangebracht.

7.2.3 De voorgaande leden zijn van overeenkomstige toepassing op een door een student meegebrachte wettekst.

Artikel 7.3 Door de examinerator te nemen stappen bij onregelmatigheid of fraude

- 7.3.1 In geval van constatering of van een ernstig vermoeden van een onregelmatigheid of fraude tijdens het tentamen deelt de examinerator dit onmiddellijk mee aan de student. De student kan het tentamen afmaken. De examinerator en de student vullen na afloop van het tentamen het formulier proces verbaal in. Het ingevulde proces-verbaal wordt direct ter kennis van de examencommissie gebracht. De student ontvang een afschrift. De examinerator kan voorwerpen die de student bij zich heeft en die van belang kunnen zijn voor de beoordeling van de onregelmatigheid of fraude onder zich nemen. Bij digitale tentamens kunnen ook achteraf onregelmatigheden worden gesignaleerd. Digitaal bewijsmateriaal (zoals logbestanden bijvoorbeeld) hebben dan dezelfde functie als de voorwerpen.
- 7.3.2 Een student is verplicht voorwerpen die de student bij zich heeft en die van belang kunnen zijn voor de beoordeling van een onregelmatigheid of fraude, op verzoek van de examinerator ten behoeve van die beoordeling aan de examinerator af te staan. De ingenomen voorwerpen worden binnen een redelijke termijn na afloop van het tentamen aan de student teruggegeven.
- 7.3.3 De examinerator stelt aan de examencommissie de voorwerpen ter beschikking die de examinerator heeft ingenomen. De examinerator kan in geval van aantekeningen in een wetboek of andere tekstenbundel, het voorhanden hebben van hulpmiddelen die de examinerator niet had toegestaan (bijvoorbeeld een boek), en dergelijke, in plaats van de ingenomen voorwerpen fotokopieën daarvan aan de examencommissie ter beschikking stellen. De examinerator kan in alle gevallen in plaats van ingenomen voorwerpen of de bedoelde fotokopieën aan de examencommissie een door twee examineratoren/surveillanten ondertekend proces-verbaal van de geconstateerde onregelmatigheid of fraude ter hand stellen.
- 7.3.4 De surveillant die een onregelmatigheid, fraude of verstoring van de orde tijdens het tentamen constateert, meldt dit terstond bij de examinerator.
- 7.3.5 Op het proces-verbaal wordt de naam van de student, studentnummer en de aard van de onregelmatigheid beschreven. Bij voorkeur tekent de student voor 'gezien' bij de beschrijving van de onregelmatigheid.

Artikel 7.4 Door de examencommissie te treffen maatregel bij onregelmatigheid of sancties bij fraude

- 7.4.1 In geval van constatering of van een ernstig vermoeden van een onregelmatigheid of fraude bij een tentamen of praktische oefening kan de examencommissie de examinerator, de student, surveillanten en anderen horen.
- 7.4.2 De examencommissie besluit op basis van het proces verbaal, (digitaal) bewijsmateriaal en het gehoorde of een sanctie aan de orde is en, zo ja, welke de passende sanctie is. De beoordeling van het tentamen als bedoeld in 7.3.1, volgt pas na een besluit van de examencommissie, waarin deze het tentamen vrijgeeft voor beoordeling.
- 7.4.3 De maatregel die de examencommissie kan opleggen bij onregelmatigheid is: het ongeldig verklaren van (de uitslag van) het tentamen krachtens artikel 7.12b, eerste lid, onder a van de wet.
- 7.4.4 Naast ongeldigverklaring van de uitslag van het tentamen kan de examencommissie de volgende sancties opleggen bij fraude krachtens artikel 7.12b, tweede lid van de wet:

- a. het uitsluiten van het deelnemen aan het tentamen ten aanzien waarvan de fraude is geconstateerd voor de duur van ten hoogste één jaar;
 - b. het uitsluiten van het deelnemen aan één of meer andere tentamens voor de duur van ten hoogste één jaar;
 - c. het uitsluiten van het deelnemen aan tentamens en examen van één of meer door de faculteit verzorgde opleidingen voor de duur van ten hoogste één jaar;
 - d. tentamens die in de periode van uitsluiting aan een andere faculteit of een andere instelling van hoger onderwijs met goed gevolg zijn afgelegd, waaronder mede worden begrepen werkstukken, papers en scripties, kunnen op generlei wijze deel uitmaken van het examen van de opleiding;
 - e. bij de vaststelling van een sanctie kan de omstandigheid van eerder door de student gepleegde fraude mede in aanmerking worden genomen.
- 7.4.5 Wanneer in het kader van groepsonderwijs fraude door de examencommissie is vastgesteld als groepsfraude, kan aan elke deelnemer van de groep een sanctie genoemd in lid 7.4.4, onder a tot en met e opgelegd worden.
- 7.4.6 Alle sancties en maatregelen die kunnen worden opgelegd bij fraude, plagiaat of onregelmatigheid worden gekwalificeerd als herstelsancties.³
- 7.4.7 Bij ernstige fraude kan, op voorstel van de examencommissie, het College van Bestuur de inschrijving voor de opleiding van de betrokken student definitief beëindigen, gelet op art 7.42, derde lid van de wet.
- 7.4.8 Zowel de pleger als medepleger van fraude en plagiaat kunnen worden bestraft. Van medeplichtigheid is sprake als het overnemen van werk van medestudenten gebeurt met toestemming en/of medewerking van de medestudent of als de medeauteurs van een gezamenlijk werkstuk hadden kunnen of moeten weten dat de ander plagiaat pleegde.

Artikel 7.5 Te treffen maatregelen en sancties naar aanleiding van plagiaat of het ongeoorloofd gebruik van AI

- 7.5.1 Bij de detectie van plagiaat in teksten kan gebruik worden gemaakt van elektronische detectieprogramma's. Met het aanleveren van de tekst geeft de student impliciet toestemming tot het opnemen van de tekst in de database van het betreffende detectieprogramma.
- 7.5.2 Indien de examinerator plagiaat of het ongeoorloofd gebruik van AI constateert in een werkstuk, paper, scriptie of onderzoeksopdracht deelt de examinerator dat zo spoedig mogelijk mee aan de voorzitter van examencommissie door een mail aan de examencommissie toe te sturen. In deze mail staat vermeld: indiener van melding, betreffende student, soort toets, beschrijving van het vermoedde fraude/plagiaat, bewijsmateriaal, toets en antwoordmodel, en een voorstel voor afhandeling door examencommissie (waarschuwing, "onhandigheid" student, ernst van plagiaat, etc.).
- 7.5.3 De examinerator stelt het desbetreffende werkstuk, paper, scriptie of onderzoeksopdracht ter beschikking van de examencommissie.
- 7.5.4 De examencommissie kan besluiten een officiële waarschuwing te geven en die op te nemen in het studentdossier.
- 7.5.5 Als maatregel of sanctie kan de examencommissie besluiten:
- a. het ongeldig verklaren van een werkstuk, paper, scriptie of onderzoeksopdracht;
 - b. van de betrokken student gedurende ten hoogste één jaar geen werkstuk, paper, scriptie of onderzoeksopdracht als ten aanzien waarvan plagiaat buiten redelijke twijfel is vastgesteld en als

³ [ECLI:NL:RVS:2025:183](#), uitspraak 23 april 2025, rechtsoverweging 10.2.

fraude is aangemerkt in de zin van artikellid 7.1.1 t/m 7.1.4, te accepteren, met inbegrip van werkstukken enz. die met goed gevolg aan een andere faculteit of andere instelling van hoger onderwijs zijn afgerond, en de betrokkene uit te sluiten van deelneming aan de voorbereiding of uitvoering van dergelijke werkstukken, papers, scripties of onderzoekopdrachten;

- c. wanneer plagiaat buiten redelijke twijfel is vastgesteld en als fraude is aangemerkt in de zin van artikellid 7.1.1 t/m 7.1.4, het uitsluiten van het deelnemen aan één of meer tentamens voor de duur van ten hoogste één jaar, en/of het uitsluiten van het deelnemen aan tentamens en examens van één of meer door de faculteit verzorgde opleidingen voor de duur van ten hoogste één jaar. Tentamens die in de periode van uitsluiting aan een andere faculteit of een andere instelling van hoger onderwijs met goed gevolg zijn afgelegd kunnen op generlei wijze deel uitmaken van het examen van de opleiding.
- d. Bij ernstige fraude kan het College van Bestuur op voorstel van de examencommissie de inschrijving voor de opleiding van de betrokken student definitief beëindigen, gelet op artikel 7.42, derde lid van de wet.
- e. In het geval dat plagiaat of het ongeoorloofd gebruik van AI bij een scriptie wordt geconstateerd, dan hangt de maatregel af van de ernst en de situatie. Zie voor details artikel 4.11.

Artikel 7.6 Onregelmatigheden in geval van alle tentamendeelnemers

De examencommissie kan in geval van gegronde vermoedens van onregelmatigheden, in de zin van artikellid 7.1.5, voorafgaand aan dan wel tijdens een tentamen, zonder dat vastgesteld kan worden welke individuele studenten het betreft, het desbetreffende tentamen voor allen ongeldig verklaren. Het tentamen moet in een dergelijk geval opnieuw worden afgenomen. De examencommissie stelt dan op de kortst mogelijke termijn een nieuwe tentamendatum vast.

Artikel 7.7 Horen in geval van onregelmatigheid, fraude of plagiaat

De examencommissie kan in geval van een vermoeden van onregelmatigheden, fraude of plagiaat de student horen. Het horen moet aan de volgende voorwaarden te voldoen:

- het horen gebeurt in aanwezigheid van tenminste twee personen;
- in de uitnodiging voor het gesprek wordt gemeld dat het een vermoeden van onregelmatigheid, fraude of plagiaat betreft;
- van het horen wordt een gespreksverslag gemaakt.

Hoofdstuk 8 Het bindend studieadvies en het besluit studievoortgang

Artikel 8.1 Dossiervorming bindend studieadvies

- 8.1.1 De examencommissie houdt van iedere student die is ingeschreven voor de bacheloropleiding en op grond van de Regeling bindend studieadvies Universiteit Leiden in aanmerking komt een BSA-dossier bij.
- 8.1.2 In het dossier wordt een aanduiding van de persoonlijke omstandigheden van de student als bedoeld in artikel 7.8b, derde lid, van de wet opgenomen, alsmede indien van toepassing het aan de persoonlijke omstandigheden aangepaste studieplan dat de student in overleg met de studieadviseur heeft vastgelegd.
- 8.1.3 Elke student heeft het recht zijn dossier, bedoeld onder 8.1.1, in te zien en daaraan desgewenst diens bezwaren tegen de inhoud van hetgeen daarin is opgenomen, toe te voegen.

Artikel 8.2 Het bindend studieadvies

De examencommissie brengt het advies namens het bestuur van de faculteit uit met inachtneming van hetgeen daaromtrent is bepaald in de Regeling bindend studieadvies Universiteit Leiden.⁴

Artikel 8.3 Het besluit studievoortgang internationale studenten (MoMi)

De examencommissie brengt het besluit studievoortgang namens het College van Bestuur uit met inachtneming van hetgeen daaromtrent is bepaald in de Regeling studievoortgang studenten met een verblijfsvergunning voor studie Universiteit Leiden.⁵

⁴ <https://www.organisatiegids.universiteitleiden.nl/reglementen/algemeen/regeling-bindend-studieadvies>

⁵ <https://www.organisatiegids.universiteitleiden.nl/reglementen/algemeen/regeling-studievoortgang-studenten-met-een-verblijfsvergunning-voor-studie>

Hoofdstuk 9 Klachten en beroepen

Artikel 9.1 Indiening

- 9.1.1 Een student dient een klacht of een administratief beroep als bedoeld in artikel 7.61, eerste lid, van de wet, in vanwege een genomen beslissing van de examencommissie of van een of meer van de door haar aangewezen examinatoren in bij het College van Beroep voor de examens.
- 9.1.2 De termijn voor het schriftelijk indienen van een administratief beroep als bedoeld in 9.1.1 bedraagt zes weken na de schriftelijke bekendmaking van het besluit waartegen het administratief beroep zich richt.

Artikel 9.2 Behandeling van klachten

Klachten worden behandeld conform de bestaande procedures zoals opgenomen in de Regeling ombudsfunctionaris, de Regeling overige klachten, en de Algemene wet bestuursrecht.

Artikel 9.3 Behandeling van beroepen

Administratieve beroepen worden behandeld conform de bestaande procedures. Deze zijn opgenomen in het Reglement van Orde van het College van beroep voor de examens en het Studentenstatuut.

Hoofdstuk 10 Jaarlijkse verslaggeving

Artikel 10.1 Verslaggeving

- 10.1.1 De examencommissie stelt jaarlijks een verslag op van haar werkzaamheden. De examencommissie verstrekt het verslag aan het faculteitsbestuur.
- 10.1.2 Het verslag voldoet aan de door het College van Bestuur vastgestelde eisen, en omvat in elk geval de voornaamste besluiten van de examencommissie alsmede een beschrijving van de wijze waarop de examencommissie haar taak ten aanzien van de kwaliteitsborging van tentamens als bedoeld in artikel 4.2 heeft vervuld.

Hoofdstuk 11 Slotbepalingen

Artikel 11.1 Bijzondere omstandigheden

- 11.1.1 In gevallen waarin deze regels en richtlijnen niet voorzien, beslist de examencommissie.
- 11.1.2 Indien in bijzondere gevallen onverkorte toepassing van hetgeen in deze regels en richtlijnen is bepaald tot evidente onbillijkheid leidt, is de examencommissie bevoegd anders te besluiten.

Artikel 11.2 Wijzigingen

Bij wijzigingen in deze regels en richtlijnen die betrekking hebben op het lopende studiejaar, dan wel gewichtige gevolgen hebben voor degenen die daarvoor al voor de opleiding waren ingeschreven, wordt zoveel mogelijk voorkomen dat de belangen van de betrokken studenten worden geschaad.

Artikel 11.3 Inwerkingtreding

Deze regels en richtlijnen treden in werking op 1 september 2026.

Bijlage 1 Model formulier Proces Verbaal

Melding onregelmatigheid, fraude of ordeverstoring door de examiner op grond van artikel 4.6, 4.7 en 7.3 van de Regels en Richtlijnen.

UNIVERSITEIT LEIDEN

PROCES VERBAAL ONREGELMATIGHEID-FRAUDE-ORDEVERSTORING

[illegible]

Surveillant (indien aanwezig)	Handtekening	Datum:	
Student	Handtekening voor 'gezien'	Datum:	

Bijlage 2 Formulier melding constatering plagiaat

Het ingevulde formulier (per mail) indienen bij de secretaris van de Examencommissie (e-mailadres opnemen).

Let op: een product van een student dient gecontroleerd te worden in een plagiaatprogramma (Turnitin, Ephorus) op plagiaat voordat een beoordeling in welke vorm dan ook (vrij)gegeven wordt.

Datum			
Indiener van de melding		Email	
		Telefoon	
Student(en)		Studentnummer(s)	
Jaar van de studie		Ba / Ma	
Soort tentamenopdracht		Onderwijsonderdeel)	
Summatieve toets	☐ Aanvullende eis ☐ Telt mee in eindcijfer (voor ... %)		
Betreft:	☐ Fraude ☐ Plagiat		
Beschrijving van (vermoede) fraude/plagiat en indien van toepassing de vorm van plagiat (zie toelichting aan het eind).			
Indien plagiat: percentageplagiat volgens het gebruikte programma (indien bekend):		gemiddeld %, verdachte sectie %	
Reactie van de student(en) op de mededeling dat er vermoedelijk fraude/ plagiat geconstateerd is.			
Wijze van afhandeling			
☐ Melding wordt voorgelegd aan de Examencommissie→ A en B verder invullen			

A	
Voorstel voor afhandeling door examencommissie (meerdere opties mogelijk)	
☐ Niet ernstige plagiaat ☐ Eerste keer, dat het wordt geconstateerd bij deze student(en) ☐ Student was zich niet bewust van plagiaat ☐ "Onhandigheid" van de student ☐ Cultuurverschil (bij student van buitenlandse afkomst) ☐ Uit gesprek blijkt leermoment en toekomstige verbetering door de student(en) ☐ Ernst van plagiaat ☐ Tweede keer, dat het wordt geconstateerd bij deze student(en) ☐ Houding van de student(en) ☐ Anders; nl.	
☐ Gesprek met de student over het (vermoede) plagiaat ☐ Anders; nl.	
Eventuele aanvullende informatie die van belang kan zijn voor de Examencommissie:	
B	
De student is ingelicht over deze melding	Ja / Nee
Bewijsmateriaal is bijgevoegd	Ja / Nee
Indien ja: het betreft.....	

Aldus volledig en naar waarheid ingevuld

Ondertekening

Plaats

Datum

Naam indiener

Bijlage 3 Gedragscode plagiaat Universiteit Leiden

GEDRAGSCODE PLAGIAAT UNIVERSTEIT LEIDEN

Plagiaat

Op deze pagina's zal worden uitgelegd wat de Universiteit Leiden onder plagiaat verstaat, hoe zij daarover denkt, en wat de gevolgen kunnen zijn als een student zich daaraan schuldig maakt.

In het algemeen wordt onder plagiaat verstaan dat je woorden, gedachten, analyses, redeneringen, afbeeldingen, technieken, computerprogramma's enz. die van een ander - waaronder begrepen gegenereerde teksten of programmeercodes door programmatuur zoals AI-software - afkomstig zijn bedoeld of onbedoeld presenteert als eigen werk zonder daarbij de bron te vermelden. Daarbij moet niet alleen worden gedacht aan 'knippen en plakken' van digitale bronnen zoals encyclopedieën, digitale tijdschriften zonder aanhalingstekens en verwijzing; de meeste studenten zullen nog wel begrijpen dat dat niet mag zonder erbij te vermelden van wie het materiaal afkomstig is. Dit geldt ook voor het presenteren van door AI-software gegenereerde tekst of programmeercodes - zoals door ChatGPT - als eigen tekst in een tentamen of scriptie, zonder de juiste bronvermelding. Maar ook het parafraseren van andermans teksten, bijvoorbeeld door enkele woorden te vervangen door synoniemen en een paar zinnen te verwisselen is plagiaat. Zelfs als je een redenering of analyse van een ander in eigen woorden navertelt zonder daaraan iets nieuws toe te voegen, kan er sprake zijn van plagiaat; je doet het dan immers voorkomen alsof je de redenering zelf hebt bedacht, terwijl dat niet waar is. Dat geldt nog steeds als je stukjes van het werk van verschillende auteurs bij elkaar brengt zonder te vermelden waar deze vandaan zijn gekomen. Van plagiaat is sprake bij het in een scriptie of ander werkstuk overnemen van gegevens of tekstgedeelten van anderen zonder bronvermelding.

Het gebruik van taalmodellen zoals ChatGPT biedt allerlei nieuwe mogelijkheden voor het maken van teksten. Realiseer je dat wanneer je dit doet en het presenteert als eigen werk, dit beschouwd wordt als fraude. Gebruik ChatGPT in je studie daarom alleen wanneer de docent dit goedkeurt en wanneer je dit erbij vermeldt.

Citeren

Plagiaat is in elk geval een schending van de intellectuele eigendom van een ander. Natuurlijk wordt in iedere discipline voortgebouwd op kennis en inzichten die eerder door anderen zijn verkregen en gepubliceerd. Er is ook niets op tegen als je daarnaar verwijst en er, met vermelding van de bron, uit citeert. Maar het moet duidelijk blijven waar bestaande kennis ophoudt en je begint de resultaten van eigen denken of onderzoek weer te geven. Als je (nog) niet in staat bent iets wezenlijks toe te voegen aan wat anderen al hebben gevonden en daarmee een bijdrage aan de wetenschap te leveren, dan is het misleidend, en dus fout, om te doen alsof je dat niveau al wel hebt bereikt. In een studie is het voor docent en student van groot belang om een waarheidsgetrouwe indruk te krijgen van wat de student weet, begrijpt en kan.

Teksten van internet

De regels voor plagiaat gelden voor alle gegevensbronnen, dus niet alleen voor boeken. Ook stukken die van internetpagina's worden geplukt mogen niet zonder bronvermelding worden gebruikt. Anders dan sommigen denken zijn teksten op internet geen publiek bezit; minstens zo belangrijk is dat je ook dan nooit mag doen alsof andermans werk het jouwe is.

Do's en don't's

Hieronder worden een aantal *do's and don't's* aangegeven die je kunnen helpen om te voorkomen dat je je aan plagiaat of daaraan verwante vergrijpen schuldig maakt.

1. Als je teksten, afbeeldingen, grafieken e.d. van iemand anders waaronder teksten gegenereerd via programmatuur zoals AI-software overneemt, houd je dan aan de regels die voor jouw opleiding bijvoorbeeld zijn vastgelegd in een scriptiereglement. Als regel geldt in het algemeen dat je de tekst tussen aanhalingstekens moet zetten. In bepaalde gevallen kan een duidelijk afwijkende opmaak worden gebruikt. Vermeld altijd van wie de teksten afkomstig zijn en waar je ze hebt gevonden; gebruik daarvoor een van de gangbare of voorgeschreven methoden om verwijzingen aan te geven.
2. Als je gedachten, overwegingen, ideeën e.d. van iemand anders wilt weergeven in je eigen woorden zonder letterlijke citaten te gebruiken, maak dan ook duidelijk van wie de gedachten afkomstig zijn en vermijd de indruk te geven dat het om een eigen bijdrage gaat.
3. Wees nog meer op je hoede bij het overnemen van teksten van het internet. Denk bijvoorbeeld aan teksten uit Wikipedia: de auteur is in de regel onbekend, maar het artikel kan wel geheel of deels geplagieerd zijn. Kopieer in

het algemeen geen teksten van onbekende auteurs, zelfs niet als je de directe bron vermeldt. Ook teksten gegenereerd via AI-software, zoals ChatGPT, kun je niet zomaar overnemen als eigen tekst.

4. Als je gedeelten van teksten overneemt, zorg er dan voor dat je de betekenis ervan niet verandert door zinnen of delen daarvan weg te laten, zinnen te verdraaien e.d. Als je niet beschikt over de oorspronkelijke versie van een tekst maar moet afgaan op de weergave daarvan door een ander, maak dan ook dat duidelijk; als de oorspronkelijke auteur onjuist geciteerd blijkt, dan is in ieder geval duidelijk wie de fout heeft gemaakt.
5. Als anderen hebben bijgedragen aan de totstandkoming van jouw werkstuk, bijvoorbeeld door experimenten uit te voeren, illustraties te vervaardigen, e.d. dan hoor je dat ook te vermelden. Dat geldt niet voor advies en commentaar van je begeleider, en ook niet als iemand je tekst controleert op stijl-, taal en spelfouten. Soms bevatten de reglementen van de opleiding die je volgt daarover bepalingen.
6. In bepaalde gevallen kan zelfs citeren uit eigen werk als plagiaat worden beschouwd (soms aangeduid als 'autoplagiaat'). Als je een werkstuk dat je in opdracht hebt gemaakt voor een groot deel kopieert en een tweede keer inlevert voor een andere opdracht, dan lever je slechts één prestatie waar er twee werden gevraagd. Dat zal niet altijd als een bezwaar worden gezien, maar het is wel nodig dat je daarover praat met de betrokken docent.
7. Strikt genomen is het geen plagiaat als een groot deel van bijvoorbeeld een scriptie bestaat uit citaten met bronvermelding. Toch zullen weinig docenten er genoeg mee nemen als je bijdrage aan het stuk voornamelijk bestaat uit het knippen en plakken van teksten. Docenten zullen je immers houden aan de leerdoelstellingen van een onderwijseenheid. Bovendien kunnen zeer lange citaten een inbreuk vormen op het auteursrecht. Als stukken van anderen in hun geheel van essentieel belang zijn voor jouw werkstuk, verwijst er dan naar, eventueel met een korte samenvatting van de inhoud, zonder eruit te citeren.
8. Als een werkstuk of scriptie door meerdere studenten is vervaardigd, vermeld dan zo veel mogelijk welke bijdragen van wie afkomstig zijn.
9. In principe gelden dezelfde regels voor het kopiëren van delen van computerprogramma's. Als het gaat om gestandaardiseerde procedures die in veel programma's worden toegepast, dan kan niet van plagiaat worden gesproken; vaak is dan de oorspronkelijke auteur ook niet bekend. Het wordt wat anders als je het onderliggende idee, de aanpak van een heel programma overneemt, ook al is de precieze uitwerking niet identiek. Als je het vergelijkt met gewone taal, dan is het gebruik van woorden en algemeen gehanteerde zinnen geen plagiaat, maar het kopiëren van hele alinea's of de onderliggende ideeën en gedachten wel.

Bestrijding van plagiaat

Plagiaat is een vorm van fraude, en is dus strafbaar. Sinds enige tijd wordt in de Universiteit plagiaat actief bestreden. Scripties en werkstukken worden vaak met behulp van computerprogramma's geanalyseerd. Als plagiaat wordt bewezen, dan zal in de regel de betrokken examencommissie sancties opleggen. De zwaarte daarvan zal afhankelijk zijn van de ernst van het vergrijp, maar onder meer ook van de vraag of de student al eerder op fraude is betrapt. De zwaarste sanctie is uitsluiting van het afleggen van alle tentamens en examens voor de duur van één jaar. Dat kan bijvoorbeeld betekenen dat je scriptie pas een jaar later wordt beoordeeld; gedurende dat jaar kun je dus niet afstuderen. De sanctie kan ook slechts betrekking hebben op één of een paar tentamens, of voor een kortere periode gelden.

De Universiteit Leiden beschouwt plagiaat als een ernstig vergrijp waarop strenge straffen kunnen volgen.

Bijlage 4 Format jaarverslag examencommissie

Jaarverslag Academisch Jaar <datum opnemen> van de Examencommissie van de opleiding(en):

Samenstelling examencommissie (per dd/mm/jjjj) Door de ex. cie. gekozen voorzitter Lid 1 Lid 2 Lid 3 Lid 4 Extern lid Ambtelijk secretaris Benoemingstermijn van de leden	... jaar
Aantal vergaderingen examencommissie in 2024-25	
Regels en richtlijnen van de examencommissie	Vastgesteld op Gepubliceerd op
Gevolgdde scholing	
Procedure van aanwijzing van de examinatoren door de examencommissie	
Aanpak en resultaten Kwaliteitsborging (terugblik op activiteitenverslagjaar): • Toetsen en tentamens • Eindwerkstukken Op welke punten er aanleiding is voor nader onderzoek en nader beleid?	
Conclusies en actiepunten voor het volgende academisch jaar . Reflecteer ook op zaken die op de opleidingskaarten staan zoals behaalde diploma's en uitgebrachte BSA-adviezen. • Wat gaat de examencommissie in het huidige academische jaar aanpakken? • Welke onderwerpen vragen aandacht op langere termijn? • Gewenste scholing en/of ondersteuning	

Plagiaatpreventie door: Aantal gevallen geconstateerd plagiaat: Genomen maatregelen: Aantal besluiten betreffende opgelegde sancties:	
Andere fraude Aantal gevallen: Vormen: Genomen maatregelen: Aantal besluiten betreffende opgelegde sancties:	
Aantal klachten ingediend door studenten bij de examencommissie <i>NB Klachten ingediend bij een aparte</i>	

<i>klachtencommissie hier graag ook vermelden.</i>	
Aantal studenten dat bij het College van Beroep voor de Examens een bezwaarschrift/beroepschrift heeft ingediend	
Aantal studenten aan wie vrijstellingen verleend zijn voor het afleggen van één of meer tentamens en/of voor deelname aan praktische oefeningen en opdrachten Aantal besluiten betreffende vrijstellingen	
Aantal studenten aan wie verlenging is verstrekt van de geldigheidsduur van een met goed gevolg afgelegd tentamen:	
Aantal studenten aan wie toestemming is verleend een tentamen af te leggen op andere wijze dan in de onderwijs- en examenregeling voorzien:	
Aantal studenten bij wie door de examencommissie is vastgesteld a. dat het bewijs is geleverd van voldoende beheersing van de Nederlandse taal, en b. studenten aan wie vrijstelling is verleend van deze toegangseis:	
Aantal studenten aan wie een verklaring is afgegeven met vermelding van aantal behaalde tentamens (= studiestakers die geen diploma ontvangen)	
Aantal studenten aan wie toestemming is verleend om een door de student zelf samengesteld onderwijsprogramma (zogenamd vrij programma) te volgen:	

Dit jaarverslag van de Examencommissie is:	
Geconcipieerd door:	De ambtelijk secretaris van de examencommissie
Besproken in de Examencommissie op:	..
Vastgesteld door de Examencommissie op:	..

Bijlage 5 Actiepunten examencommissie

Actiepunt/Taak	Uitvoering* *nee graag toelichten in de kolom toelichting	Gedocumenteerd	Toelichting
Examinatoren			
Per onderwijsonderdeel examiner(en) aangewezen	ja/nee		
Lijst van examinatoren schriftelijk vastgelegd	ja/nee		
Studenten op de hoogte van examinatoren	ja/nee		
Kwaliteit van de eindwerkstukken			
Procedure tweede beoordelaar BA-werkstuk vastgelegd	ja/nee		
Procedure tweede beoordelaar MA-werkstuk vastgelegd	ja/nee/nvt		
Beoordelingscriteria BA-werkstuk vastgesteld en gecommuniceerd	ja/nee		
Beoordelingscriteria MA-werkstuk vastgesteld en gecommuniceerd	ja/nee/nvt		
Beoordelingsformulier BA-werkstuk vastgesteld en gecommuniceerd	ja/nee		
Beoordelingsformulier MA-werkstuk vastgesteld en gecommuniceerd	ja/nee/nvt		
Procedure check op afdoend ingevuld beoordelingsformulier bij vaststelling dat de student aan de diplomavereisten heeft voldaan	ja/nee		
Steekproefsgewijze evaluatie van de beoordeling van BA-werkstukken door de examencommissie	ja/nee		

Steekproefsgewijze evaluatie van de beoordeling van MA-werkstukken door de examencommissie	ja/nee/nvt		
Kwaliteit van tentamens			
Kwaliteitseisen tentamens gecommuniceerd	ja/nee		
Werken met een antwoordformulier/model geïntroduceerd	ja/nee		
Beoordeling van opgaven en antwoordmodel van enkele BA-tentamens	ja/nee		
Nader onderzoek naar de kwaliteit van de toetsing van een vak op grond van behaalde resultaten (cijfers, aantal onvoldoendes, en dergelijk), bijvoorbeeld in geval van klachten van studenten, sterk afwijkende resultaten (positief of negatief)	ja/nee		
Ondersteuning van examinatoren bij het opstellen van beoordelingscriteria m.b.v. een antwoord- of beoordelingsformulier	ja/nee		
Ondersteuning van examinatoren bij het met een of meer collega's gezamenlijk opstellen van tentamen- en beoordelingscriteria	ja/nee		
Registratie en archivering			
Afspraken over het bewaren van gemaakte schriftelijke tentamens door studenten	ja/nee		
Afspraken over digitaal bewaren van eindwerkstukken en beoordelingsformulieren	ja/nee		
Schriftelijk vastleggen van besluiten van examencommissies d.m.v. een besluitenlijst	ja/nee		
Afspraken over het vastleggen van besluiten van een daartoe gemandateerd lid van de examencommissie	ja/nee		
Jaarlijks verslag examencommissie aan het faculteitsbestuur	ja/nee		